

Wandeling langs Mosbeek en Hazelbekke en door het Springendal (pagina's 47-55)

12 km | 6,5 uur De wandeling gaat langs de vele beekjes en bronnen op de glooiingen van de stuwwal van Ootmarsum. In het voorjaar wandel je langs schitterende bronnetjesbossen met Paarbladig goudveil, Bittere veldkers en Dotterbloemen. In juni passeer je mooie hooilanden en kwelmoerassen met violetblauw bloeiend Vetblad, velden met gele Beenbreek en lichtroze orchideeën.

Hoe te bereiken:

auto: vanuit het westen van het land via de A1 en N736 naar Ootmarsum; aan de noordkant van het stadje op de N349 rechtsaf; eerste weg links (Vasserweg) richting Vasse; na ca. 2,5 km rechtsaf (Bovenesweg); bij het eerste weggetje links (Slenkteweg) de auto parkeren.

openbaar vervoer: met de trein naar Almelo of Oldenzaal; neem vanaf beide stations bus 64; uitstappen bij halte Bovenesweg, ten oosten van Vasse.

Beschrijving wandeling:

Loop vanaf de Bovenesweg het weggetje naar beneden (Slenkteweg).

- (1) We lopen een van de erosiedalen in die aan de westkant van de stuwwal van Ootmarsum zijn uitgesleten. Dit is het dal van de Hazelbekke. Het beekdalbos wordt gevormd door oude Zwarte elzen. Aan het begin staat een mooie oude Es. In maart en april is het hier prachtig met bloeiend Paarbladig goudveil, Speenkruid, Dotterbloem, Beekpunge, Bittere veldkers en op de hogere stukjes Klimopereprijs en Witte klaverzuring. Later in het jaar is het onder de bomen een flinke wildernis met Grote brandnetel en Kleefkruid. Luister in het bos naar Winterkoninkjes en Matkop. Je hebt hier ook kans op een Kleine bonte specht.

We lopen na het beekdal weer omhoog. Rechts aanhouden, klaphekje door. Bij de volgende (twee) klaphekjes het linker hekje door. We lopen nu over een klein paadje. Op de asfaltweg linksaf.

- (2) Langs het slootje aan de linkerkant vind je in het vroege voorjaar Paarbladig goudveil, Muskuskruid, Witte klaverzuring, Grote muur en Bosbies. Aan de rechterkant ligt een mooi hooiland dat niet meer wordt bemest. In maart en april bloeien hier veel Dotterbloemen. In mei en juni kun je pas zien hoe bloemrijk dit hooiland is geworden met Brede orchis, Grote ratelaar, Echte koekoeksbloem, Moerasrolklaver, Moeraswalstro, Grote valeriaan, Moerasspirea, Watermunt en Veldrus.

Bij eerste zandweg rechtsaf (Haambergweg). Eerste weg (bij boerderij) linksaf (rechts zie je de Braamberg liggen). Eerste pad (door het bos) rechts. We lopen dan langzaam de Braamberg op. Let op de walletjes met Eikvaren, Grote muur en Witte klaverzuring. In het bos groeit veel Hulst. Bij kruising rechtdoor. Waar de zandweg de Hooijdijk (asfaltweg) kruist rechtdoor. Kijk hier even links voor u uit voor een vergezicht over het reliëfrijke Twentse landschap. Bij volgende asfaltweg (Oosteriksweg) rechtsaf. Loop naar beneden naar de molen van Bels, waar u een kop koffie of thee kunt drinken. Let op: onderstaande tekst (3) gaat over beide molens, maar volg voor de route alleen de cursieve tekst.

- (3) We lopen nu het dal van de Mosbeek in: dit is (na de Hazelbekke) het tweede erosiedal in de stuwwal van Ootmarsum dat naar het westen afwatert. In het onbemeste hooiland rechts van het weggetje naar beneden groeien Gevlekte orchis en Grote ratelaar. Vroeger stonden langs de beek drie molens. Alleen de molens van Bels en Frans zijn over. De molen van Bels is in 1727 als papiermolen gebouwd. Daarna werd hij als als cichoreimolen gebruikt en tegenwoordig als graanmolen. Ook de molen van Frans is nog steeds als graanmolen in gebruik. Langs de beek kun je de Grote gele kwikstaart en in april een enkele keer de Waterspreeuw zien jagen op de insecten in het water. In de hoge beuken zingt de Bonte vliegenvanger. Bij de molen van Frans ligt een molenkolk die als waterreservoir fungeert. Ga even op het bankje zitten bij de oude Essen en Zwarte elzen naast de molen. Vlak langs de plas groeit de Bosbies en langs de weg bloeit in april de Bosanemoon.

We steken het terras over en lopen aan de andere kant van de Mosbeek (rechts aanhouden) naar de molen van Frans. Na deze molen weg omhoog vervolgen. Eerste weg rechts.

- (4) Rechts passeren we een plasje dat vroeger werd gebruikt voor het *roten* van het vlas. Daarbij werd de pectine die de vezelbundels bijeenhield weggerot en opgelost, zodat de vezels vrij kwamen te liggen. In het plasje staat veel Holpijp en langs de oever groeit veel Moerasviooltje. De verzuurde en voedselrijke bovengrond is hier verwijderd. Links ligt een slenkje waar kwelwater naar boven komt. Op afgeplagde plekken groeit hier veel Waternavel, Kleine en Ronde Zonnedauw, Moeraswolfsklauw, Gevlekte orchis en Vetblad. Daarna passeren we aan onze linkerhand een hooiland met Grote ratelaar, Gevlekte orchis, Knoopkruid, Margriet, Kruipend zenegroen, Moerasrolklaver, Tormentil, Echte koekeksbloem, Veldrus en Kale jonker. Let in deze omgeving in de vroege avonduren op de vliegende mannetjes van het Vliegend hert, de grootste kever van Nederland.

Bij driesprong scherpe bocht linksaf.

- (5) Links passeren we weer een perceel waar de bovengrond is verwijderd. Via een klein stroompje over het pad (een zijbeekje van de Mosbeek) watert het perceel af. Op de hogere delen van het perceel bloeien veel Margrietten. Langs het stroompje groeien: Moerasmuur, Bosbies, maar ook het zeldzame Groot bronkruid en de bijzondere Klimopwaterranonkel die je soms ook langs het pad kunt zien. Je ziet hier vaak Buizerds, maar let ook op de Wespendif.

Bij driesprong (bij elzenbroekbosje) rechtsaf. Bij driesprong vlak voor boerderij links aanhouden. We kijken nu aan onze linkerhand over het erosiedal van de Mosbeek uit.

- (6) Aan de linkerkant passeren we een schitterend kwelmoerasje dat gevoed wordt door het kwelwater dat de Mosbeek doet ontstaan. In het voorjaar bloeien hier veel Moerasviooltjes. Zelfs in de berm kun je hier de Gevlekte orchis, Rietorchis en Grote ratelaar goed bekijken. Dit terrein is zeer kwetsbaar en mag absoluut niet betreden worden. Dat is ook niet nodig, want veel soorten kunt u vanaf de zandweg goed zien: Gevlekte orchis, Welriekende nachtorchis, Spaanse ruiter

en wat verder weg, begin juli, de grote gele Beenbreek-velden. In het perceel aan de andere kant groeien ook een aantal bijzonderheden. Rond 2005 is dit perceel aan de productie onttrokken. Langs de slenk in dit terrein zijn in 2007 stukken afgeplagd. Hier groeien Parnassia, Vetblad en Heidekartelblad.

Bij zandweg met fietspad (Vlasbeekweg) rechtsaf, dan meteen weer linksaf langs het paadje de heide op. Links aanhouden en om de heide heenlopen

- (7) Deze heide - de Paardenslenkte - is vooral begroeid met Struikhei en Bochtige smeie. Andere plantensoorten hier zijn: Brem, Kruipbrem, Borstelgras, Tandjesgras en Pilzegge. Ook voor vogels is dit terrein zeer de moeite waard. Je hoort de Boompieper en de Geelgors en op warme zomeravonden heb je een goede kans om het geratel van de Nachtzwaluw te horen. Kijk in de nazomer goed uit naar jonge Boomvalken die op hoogvliegende libellen jagen. Op sommige open plekken kun je de Zandhagedis tegenkomen en langs paadjes onze enige pootloze hagedis, de Hazelworm.

We houden rechts aan zodat we om de heide heen lopen. Bij het pompstation gaat het pad over in een asfaltweg (Boortorenweg). Waar deze de Hooijdijk (met fietspad) kruist, gaan we rechtdoor over een klein paadje het bos in; dan eerste paadje linksaf.

- (8) Voorbij de huisjes aan onze rechterhand (de vroegere bedrijfsgebouwen van Staatsbosbeheer) komen we in een mooi berkenbosje met een Scandinavische uitstraling. Hier staat veel Zevenster in de ondergroei. Luister ook naar de Fluiten en de Gekraagde roodstaart.

Op de T-splitsing rechtsaf; eerste kleine paadje linksaf; voor het stukje heide rechts aanhouden; op viersprong na heide (bij bankje) rechts aanhouden. Bij fietspad door beukenlaan linksaf. Eerste pad rechtsaf (bij bordje "naar de bronnen"). Eerste pad links (bij groene pijl).

- (9) We komen nu bij de *grote bronvijver*. Er groeien veel Waterlelies in de vijver en er drijven velden met Bronmos in het water. Langs de oevers groeien kleine veldjes met Waterdriblad. Na de storm van 2010, waarbij veel bomen zijn omgewaaid, is er veel weggezaagd en hebben er rond de plas wat herstelwerkzaamheden plaatsgevon-

den. Het plan is om de dikke sliblaag op de vijfverbodeweg te halen. Voorheen groeide hier de bijzondere Drijvende waterweegbree. Bij mijn laatste bezoek zag ik deze soort niet meer, maar wellicht keert hij na het baggeren - op de schone bodem - weer terug.

We lopen om de grote bronvijver heen. Bij groene pijl naar links; bij het bruggetje steken we de Springendalse beek over en volgen het pad naar het volgende bruggetje en de kleine bronvijver.

- (10) Bij de houten vlinder over de beek: veel Paarbladig goudveil, Bittere veldkers, Groot heksenkruid, Geel nagelkruid, Moerasmuur, Kleine watereppe, Valeriaan en Holpijp. In de kleine bronvijver aan de andere kant van de beek groeit veel Bronmos en op een enkele plek Groot bronkruid. Aan de linkerkant ligt een mooi beekdalhoiland met veel Gevlekte orchis, Pinksterbloem, Grote wederik, Echte koekoeksbloem, Tormentil en Veldrus. Ga even op het bankje zitten. Dit is een mooie plek om naar Fluiters, Bonte vliegenvanger, Goudvink en Appelvink te luisteren.

Na kleine bronvijver pad vervolgen met aan de linkerhand het diepe beekdal.

- (11) Dit is een mooi voorbeeld van een diep uitgesneden rietbeek. Dit is een vroeger erosiedal dat het water van de stuwwal van Ootmarsum in oostelijke richting voerde. Aan de andere kant van het beekdal zien we het Onland liggen: een droge heide die voor een deel met Jeneverbesstruweel is begroeid. Hier ontspringt de beek.

Bij fietspad linksaf; tweede pad rechtsaf.

- (12) In het beukenbos heb je kans op Boomklever, Fluiters en de Zwarte specht. De akker aan je rechterhand en langs de Brandtorenweg is een mooie plek om naar akkeronkruiden te speuren: Korenbloem, Akkerviooltje, Akkervergeet-mijnietje, Akkerereprijs, Ringelwikke, Vergeten wikke, Bleke klaproos, Gewone kamille, Kleine leeuwenklauw, Slofhakken en Windhalm. Als je geluk hebt vind je ook Dauwnetel of Bleekgele hennepnetel en in de akker langs de bosrand de zeldzame Zachte hennepnetel.

Bij Brandtorenweg (rechts zie je de brandtoren) linksaf. Deze helemaal aflopen en na ca. een kilome-

ter kruist dit paadje een breed zandpad. Hier rechtsaf en een ander breed zandpad oversteken om zandpad met bord "doodlopend" in te gaan. Op een gegeven moment gaat dit over in een klein paadje.

- (13) Aan je linkerhand passeer je een mooie roggeakker met Korenbloem, Slofhakken, Akkerviooltje, Vergeten wikke, Gewone kamille en Kleine leeuwenklauw.

Klaphekje door en links aanhouden, naar beneden het beekdal inlopen en na de beek weer omhoog om naar het startpunt terug te keren.

Met dank aan Geert Euverman en Marcel Horsthuis voor hun waardevolle opmerkingen en aanvullingen

Opmerkingen en aanvullingen:
frank.berendse@wur.nl

NATUUR IN NEDERLAND
De beekdalen op het lage zand

